

ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Скорик Ю.С.

*аспірант кафедри конституційного права України,
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Публічне управління та адміністрування в секторі безпеки України є підвидом соціального управління. Єдиного визначення «публічного управління і адміністрування» в науці немає. Окремі вчені указують, що «публічне адміністрування» – це регламентована законами й іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг [1, с.1942].

Важливою характеристикою системи публічного управління є можливість швидкого реагування і протистояння загрозам і викликам, швидка адаптація до змін та криз, відновлення після згаданих періодів.

Під час воєнного стану, за умов сьогодення, досить актуальним є питання здійснення процедур публічного управління та їх ефективної реалізації, адже саме «публічне адміністрування» передбачає «функціонування універсального організаційно-правового механізму виявлення, узгодження і реалізації суспільних потреб та інтересів, формування прав та обов'язків учасників суспільних процесів та їх взаємовідносини в правому полі» [2, с.1].

Світова практика показує, що основними викликами, з якими стикаються країни під час воєнних дій на своїй території, є: руйнування усталених механізмів управління державою, різка зміна структури економіки, втрата значної частини бюджетних надходжень, загострення соціальних і

демографічних проблем, посилення бідності, інфляція, а також зниження інвестиційної активності бізнесу [3, с.31].

У більшості праць вітчизняних науковців згадується перелік недоліків, який притаманний публічному управлінню в Україні, до нього входить корумпованість, незавершеність адміністративної реформи, недосконале законодавче врегулювання, недостатній рівень прозорості та відкритості влади тощо. Загалом, необхідно налагодити максимально ефективну взаємодію між органами публічного управління та інститутами громадянського суспільства для подолання нині наявних проблем, які сповільнюють адаптацію України до воєнного стану та її повоєнного поновлення.

Особливістю публічного адміністрування під час дії адміністративно-правового режиму воєнного стану є також обмеження певних демократичних процедур і зміцнення ієрархічності та єдиноначальності [4, с. 67]. Мова йдеться про обмеження низки конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану, що і передбачено Конституцією України.

Так, щодо фізичних осіб в умовах сьогодення може бути застосовано обмеження права на вільний вибір трудової діяльності, зазначеного у статті 43 Конституції України, шляхом запровадження трудової повинності для окремих категорій працездатних осіб, які не залучені до роботи у сфері забезпечення життєдіяльності населення, оборонній сфері і не заброньовані за організаціями, підприємствами чи установами; обмежується право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання (ст. 33) шляхом запровадження комендантської години, встановленням особливого режиму в'їзду та виїзду з окремих населених пунктів, обов'язковою евакуацією (якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення, згідно з переліком, що затверджується Кабінетом Міністрів України), обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів; в умовах воєнного стану за потреби проводиться перевірка документів, а іноді особистих речей, транспортних засобів, житла громадян і службових

приміщень, що за умов мирного життя суперечить статті 32 Основного Закону України; під час воєнного стану можливе обмеження права на майно, примусове відчуження майна допускається в установленому законом порядку за умови подальшої компенсації; заборонаю знаходяться масові, акції, збори, проведення виборів та референдумів, що є порушення права брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ст. 38) [5].

Введення воєнного стану передбачає надання публічним адміністраціям (органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень) необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності [6, с.68].

З моменту введення воєнного стану на усій території нашої держави були утворені військові адміністрації, що представляють у відповідності до норм закону тимчасові державні органи, метою яких є забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Саме на них припадає основне організаційно-управлінське навантаження з реалізації положень режиму воєнного стану [7, с. 19–23].

Одним з головних завдань влади стало проведення мобілізаційних заходів, але розподіл управлінських функцій між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства щодо здійснення ними повноважень у сфері публічного управління в нашій країні залишився не повною мірою врегульованим, що у певній мірі перешкоджає виконанню завдання своєчасно і у повному обсязі. Таким чином прояв незавершеності адміністративно-територіальної реформи в Україні загрожує

наростанням певних інституційних диспропорцій у взаєминах між органами державної влади та органами місцевого самоврядування у процесі здійснення адміністрування, особливо під час воєнного стану.

Можливо зробити висновок, що в умовах воєнного стану збільшується потреба в оптимізації публічного управління, що становить нові виклики перед системою публічного адміністрування України. Передусім, необхідна налагоджена взаємодія між органами державної влади та військового командування з органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства задля подолання наявних інституційних проблем, які не сприяють адаптації країни до умов воєнного стану.

Важливого значення в нинішніх умовах набуває формування в Україні нової системи адміністрування в державі з урахуванням актуальних потреб воєнного стану та реалізація вкрай назрілих правових та організаційних управлінських заходів [8, с. 166].

Список використаних джерел:

1. Власенко Т.А. Ефективність та результативність публічного адміністрування. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти : зб. матеріали Всеукр. наук. практ. конф. молодих учених та студентів. Харків : НТМТ, 2016. С. 1942–1947

2. Бліхар М. Публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. С. 1.

3. Жукова Є. Публічне адміністрування під час дії адміністративно правового режиму воєнного стану. Діяльність органів державних органів в умовах воєнного стану : зб. тез матеріалів Міжнародно практ. онлайн конф., м. Кривий Ріг, 29 квіт. 2022 р. С. 498.

4. Борщевський В.В., Василиця О.Б., Матвеев Є.Е. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування, 2022 р. № 2. С. 30–35.

5. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

6.Шопіна І. М. Феномен адміністративно-правового забезпечення в адміністративному праві України. Наука і правоохоронна. 2018. № 4. С. 67–71.

7. Баранов С.О. Особливості здійснення публічного адміністрування під час дії адміністративно-правового режиму воєнного стану. Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет конференції, м. Одеса, 28 жовтня 2022 р. Одеса : ОДУВС, 2022. 152 с. С. 19–23

8.Нікітін А. А. Здійснення публічного адміністрування під час дії правового режиму воєнного стану:теоретичні та практичні аспекти. Юридичний бюлетень. 2022. № 27. С. 164.